islamhouse.com

Аялдардын никедеги укуктары

Материалдын эн белгиси

The Title: Аялдардын никедеги укуктары
тил: Кыргызча
Кошулган дата: Jan 17,2009
Кыскача: Ислам дини йлънп, й-блъъ куруп жашоону такыбалуулук жана сннът (Пайгамбарыбыз буюрган жана тастыктаган иш) деп билсе, христиан дини боюнча такыбалуу болуу чн йлънбъш керек......
: عربي
нече ирет көргөзүлдү: 1172
Линк : http://www.islamhouse.com/p/191627

Нике – бул эркек менен аялды бири-бирине шарият кърпгъзгън жол менен эр-катын кылып жарыялоо. Исламга чейинки (жахилият) доордо йлън\ ар кандай булганыч жолдор менен болуп келген. Маселен, бир кишинини атасы дйнъдън ътсъ – анын аялы баласына ъгъй болсо – ъгъй апасын ъзнъ аял кылып алууга мажбурлаган.3 ал эми кээ бир тшнктърдъ йлънбъстън ътп кетишкен.

Ислам дини йлънп, й-блъъ куруп жашоону такыбалуулук жана сннът (Пайгамбарыбыз буюрган жана тастыктаган иш) деп билсе христиан дини боюнча такыбалуу болуу чн йлънбъш керек. Бул дин йлънгън аялдарды «бир аз кирдеп калган адам жана бейиште кайра тирил\гъ татыксыз адам» деп эсептейт : «Ыйса айтты : «бул кылымдын уулдары аял алышат, кйъъгъ чыгышат. Бирок ал дйнъдъ болууга жана ългъндън кийин тирил\гъ татыктуу болгондор аял алышпайт, кйъъгъ чыгышпайт». («Библия» Лука 20:34 – 35).

Христиандыктын атасы ыйык апостол Павел каринфтерге жазган катында аларды ммкн болушунча дйнъдън йлънбъй ът\гъ чакырып минтип жазат : «Бардык адамдар мендей (й-блъсз) болушун каалайм.»

«Кызын эрге берген киши жакшы иш кылат. Ал эми кызын эрге бербеген киши андан да жакшыраак иш кылат».

(Инжил Карифтерге кат. 7 – глава).

Алла Таала аял менен эркекти бири-бирине муктаж кылып жаратты. Бул эки жыныс табиятынан бири-бирине умтулуп, куса болуп жашайт. Ошондуктан Алла Талаа алардын бир жерде чогуу й-блъ болуп жашоосун буйруду. Ошондо гана алардын жашоосу бейпил, тынч болоорун билдирди. Демек никеге туруу бул инсан физиологиясынын талабы жана Алла Талаанын жана пайгамбарынын буйругу.

«Анын аят белгилеринен (дагы бири) - Ал зат силер бирге турушунар чн ъзёрдън жуптарды жаратышы жана ортонордо мээрим жана сй\ пайда кылышы. Албетте мында пикир кыла турган коом чн аят лглър бар. (Рум сүръсу: 21-аят)

Ааламдарды анын ичинде инсаният ааламынын жаратуучусу болгон Кудурети Кчт\ бардык нерселерди Бил\ч Алла Таала эркек менен аялдардын йлъншн буюруп, кимге кантип йлън\ керектигин, кимге йлънбъъ керектигин дагы кърсътп берди.

«Атаёар йлънгън аялдарды никеёерге албагыла! Бирок илгери (исламга чейин) ъткън болсо, (йлънгън болсоёор. Алла кечирет). Албетте бул осол жана жийиркеничтуу жаман адат. 23. Силер чн энелериёер, кыздарыёар, эже-карындаштарынар, апеже (ата тараптан болгон эжелериёер), таэжелериёер, ага-инилериёердин кыздары, эже-карындаштарыёардын кыздары, эмизген энелериёер (кормилица), эмчектеш эже-карындаштарыёар, кайненелериёер, жыныстык байланышта болгон аялдарынардын силердин тарбияёарда болгон кыздары арам кылынды. Эгерде аялдарыёар менен жыныстык байланышта болбогон болсоёор (аларды) талак кылгандан кийин мурунку эрлеринен търългън кыздарына йлънсъёър силер чн кнъъ жок. Дагы ъз урпагыёардан болгон уулдарынардын аялдарына (йлъншъёър дагы арам). Ошондой эле эже-сиёдилерди бириктирип йлън\ёър (тактап айтканда, бирин талак кылбай туруп, экинчисине йлъншнър арам кылынды). Бирок мурун (исламга чейинки жашооёордо) ъткън болсо, албетте Алла кечиримд\ жана мээримд\ болгон зат». (Ниса сръс: 22-23 аяттар)

Махр

Бул - аялга кйъъ тарабынан белек катары бериле турган, аялдар ъздър каалаган нерсесин кааалаган баасын болочок кйъъдън талап кыла турган аялдардын млк. Алла Таала аялдарга махрларын бер\ жънндъ Ниса сръснн 1-4 аяттарында мындай дейт:

«Аялдарынарга махрларын белек (берген) сыяктуу (чыё къёлдън ыраазылык менен) бергиле! Эгерде алар ъздър силер чн ал махрдан кайсы бир нерсени ыктыярдуу трдъ тартууласа, силер аны пакиза жана адал билип ала бергиле».

Жогорку аяттардан маалым болгондой махр никеде аялга эркектер тарабынан бериле турган аялдардын кыймылсыз млк экен. А эгер аял ыраазы болуп кйъъснъ берсе ага адал болуп эсептелет бирок мажбурлап тартып алууга акысы жок.

Исламга чейин махрды ата-энелери алышкан. Азыркы мезгилде бизде дагы махр ъз атын ъзгъртп жахилият доорундагы (исламга чейин) адатка окшоп ата энелер «калын» деп, кыздын стнън соода кылышат.

Умар Ибн Хаттаптын халифалык мезгилинде эркек кишилер эмирден:

Оо, момундардын эмири! «аялдар махрды ътъ кымбат-кылып жиберишти биз балдарыбызды йлъндръ албай калдык сиз айтып бир аз азайтып чек койуп койсоёуз»-деп даттанышты. Эмир элдерди чогултту жана минбарга чыгып:

- Оо, аялдар! Мага эркектер махрдын кымбаттыгы жънндъ даттанышты – деп, махрга чек коюу ниетин билдирди. Ошондо топтошкон адамдардын арасынан карапайым эле бир аял бълнп чыгып: "Эй, момундардын Эмири! Алла Таала куранда чектебеген махрды сиз эмнеге чектеп жатасыз?" деди эле, Умар Ибн Хаттап:«Мединанын аялдары момундардын эмиринен дагы илимд\ болуп кетиптир мен айткан съзмд кайтып алдым» деп минбардан тшп кеткен экен.

Орто Азия элдери Исламды терс рп-адат, бб-бакшылардын кърсътмълър менен жана Исламга чейинки доордогу Ислам кайтарган терс кърнштърд «аралаштырып» ушул Ислам деп тшнп калышкан. Натыйжада кээ бир адамдар Исламдын таза жактарын билбей туруп Исламдан «жээрип» келишет.

Ислам Шариятында аялдарга ъзн коргоого башкача айтканда турмуш куруу, талаш-тартыш жана башка ушундай иштерде ъз укуктарын берген. Маселен: каалабаган адамына турмушка бер\гъ, зордуктоого, басынтып кордук кърсът\гъ, маскаралоого катуу тыюу салат:

Курани Каримдин 4-сръ,19-аятында Алла Таала: «Оо, момундар! Силерге аялдарды кч менен мураска алуу туура эмес» деп, аялдарга кйъъ тандоо укугун берген.